

PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ CỦA TRUNG ĐỘI TRƯỞNG CÁC ĐƠN VỊ CƠ SỞ TRONG QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN VIỆT NAM

PHAN BÁ GIÁP*

Trong lĩnh vực hoạt động quân sự, năng lực giáo dục chính trị là một bộ phận cấu thành năng lực nói chung của đội ngũ cán bộ Quân đội nhân dân Việt Nam, là một trong những yếu tố quyết định chất lượng, hiệu quả mọi hoạt động của đơn vị, góp phần xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện “Mẫu mực tiêu biểu”. Trên cơ sở quán triệt sâu sắc đường lối quân sự, quốc phòng của Đảng, nắm chắc chức năng, nhiệm vụ được giao, Quân đội ta luôn xác định nhiệm vụ giáo dục chính trị là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu, bảo đảm sức mạnh cho quân đội. Chính vì vậy, việc chú trọng bồi dưỡng, phát triển năng lực giáo dục chính trị, trong đó có năng lực giáo dục chính trị của trung đội trưởng các đơn vị cơ sở là nhiệm vụ mang tính cấp thiết hiện nay.

Từ khóa: Giáo dục chính trị; trung đội trưởng; đơn vị cơ sở; Quân đội nhân dân Việt Nam; phát triển năng lực.

In military activities, political education capacity is an essential component of the overall competency of the Vietnam People's Army officers. This capability is a key factor determining the quality and effectiveness of all unit activities, contributing to building a strong and exemplary military unit. Based on a thorough understanding of the Party's military and defense policies, and a firm grasp of assigned functions and tasks, the Army consistently identifies political education as a top priority, ensuring its overall strength. Therefore, emphasizing the fostering and development of political education capacities, including that of platoon leaders at the grassroots units, has become an urgent and essential task in the current context.

Keywords: Political education; platoon leader; grassroots unit; Vietnam People's Army; capacity development.

NGÀY NHẬN: 12/7/2024

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 15/8/2024

NGÀY DUYỆT: 18/9/2024

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.344.2024.960>

1. Đặt vấn đề

Công tác giáo dục chính trị là một bộ phận hết sức quan trọng của công tác tư tưởng trong quân đội, có vai trò to lớn đối với nhiệm vụ giáo dục, bồi dưỡng, xây dựng và phát triển con người mới xã hội chủ nghĩa, đồng thời,

góp phần hoàn thiện phẩm chất nhân cách, năng lực và bản lĩnh chính trị cho đội ngũ cán bộ, chiến sĩ hoàn thành tốt mọi chức trách, nhiệm vụ được giao.

* *ThS, Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng*

Đội ngũ cán bộ chính trị là lực lượng nòng cốt của công tác giáo dục chính trị, nhất là những giai đoạn quan trọng như huấn luyện sẵn sàng chiến đấu và thực hiện các nhiệm vụ có tính chất đặc biệt. Nhận thức rõ tầm quan trọng đó, Bộ Tổng Tham mưu quy định người chỉ huy đứng đầu các đơn vị cấp phân đội, từ trung đội trưởng đến tiểu đoàn trưởng có nhiệm vụ giáo dục chính trị cho đơn vị, đặc biệt đối với trung đội trưởng, ngoài huấn luyện quân sự thì giáo dục chính trị còn là nhiệm vụ trực tiếp, điều đó cho thấy vai trò quan trọng của đội ngũ cán bộ trung đội trưởng trong công tác này. Do vậy, phát triển năng lực giáo dục chính trị cho trung đội trưởng là nhiệm vụ quan trọng và cấp thiết ở các đơn vị cơ sở hiện nay.

2. Thực trạng công tác giáo dục chính trị của trung đội trưởng ở các đơn vị cơ sở

Thực tiễn những năm qua, công tác giáo dục chính trị trong quân đội đã bám sát tình hình nhiệm vụ cách mạng, từ việc nhận thức rõ tầm quan trọng của công tác giáo dục chính trị, các đơn vị đã triển khai thực hiện có hiệu quả Đề án “Đổi mới công tác giáo dục chính trị tại đơn vị trong giai đoạn mới”, trực tiếp góp phần giữ vững định hướng chính trị tư tưởng cho cán bộ, chiến sĩ trong toàn quân và trận địa tư tưởng của Đảng trong quân đội; giữ vững và phát huy phẩm chất tốt đẹp “Bộ đội Cụ Hồ”; chủ động đấu tranh phòng, chống “Diễn biến hòa bình”, “phi chính trị hóa” quân đội của các thế lực thù địch. Công tác giáo dục chính trị đã góp phần nâng cao nhận thức, lòng tin của cán bộ, đảng viên, chiến sĩ với đường lối đổi mới, tạo được sự nhất trí, đồng thuận trong toàn quân.

Đối với đội ngũ trung đội trưởng ở các đơn vị cơ sở, giáo dục chính trị là một trong những nhiệm vụ hết sức quan trọng, theo quy chế giáo dục chính trị: “Tổ học tập chính trị của hạ sĩ quan, binh sĩ được thành lập ở trung đội và tương đương do trung đội trưởng làm tổ trưởng”¹. Với tư cách tổ trưởng tổ học tập giáo dục chính trị, trung đội trưởng có nhiệm vụ duy trì trung đội thảo luận chính trị, như: gợi

ý làm rõ chủ đề thảo luận, giải đáp những vấn đề mà chiến sĩ thắc mắc và kiểm tra nhận thức các nội dung chính trị đã được trang bị, kết luận. Từ đó, định hướng chính trị cho mọi hoạt động của quân nhân theo đúng đường lối, chủ trương của Đảng; chính sách, pháp luật của Nhà nước; điều lệnh, điều lệ, chế độ quân đội; mệnh lệnh, chỉ thị của cấp trên. Mặt khác, trung đội trưởng còn là người trực tiếp tiến hành giáo dục chính trị, thông qua mọi hoạt động của trung đội nhằm trang bị hệ thống nền tảng tư tưởng của Đảng.

Quá trình giáo dục chính trị cho trung đội được tiến hành thường xuyên với nhiều nội dung, hình thức và phương pháp khác nhau, là cơ sở quan trọng nhằm tạo cho trung đội có chất lượng chính trị vững mạnh, góp phần hoàn thành tốt nhiệm vụ chính trị của đơn vị. Ngoài duy trì thảo luận học tập chính trị, nội dung giáo dục chính trị còn được trung đội trưởng lồng ghép vào các buổi sinh hoạt, giao ban, điểm danh, sơ kết, tổng kết đánh giá kết quả thực hiện công tác chuẩn bị huấn luyện và huấn luyện.

Năng lực giáo dục chính trị của trung đội trưởng là khả năng giáo dục chính trị, cấu thành bởi các yếu tố cơ bản như tri thức; kỹ xảo, kỹ năng; phương pháp và thái độ giáo dục nhằm tổ chức, tiến hành giáo dục chính trị cho trung đội đạt hiệu quả cao, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ quân sự. Năng lực giáo dục chính trị được xem là một trong những yếu tố căn cơ, quyết định đến chất lượng, hiệu quả các mặt công tác. Về cơ bản các trung đội trưởng đều nhận thức tốt nhiệm vụ, không ngừng bồi dưỡng, phát triển năng lực giáo dục chính trị, góp phần ổn định chính trị tư tưởng cho trung đội mình. Tuy nhiên, xuất phát từ tư tưởng là cán bộ quân sự được đào tạo chuyên trách công tác quản lý, chỉ huy và huấn luyện quân sự là chủ yếu, dẫn đến một số trung đội trưởng chưa thực sự chú trọng nhiệm vụ giáo dục chính trị cho trung đội; cùng với đó là nhận thức của một số cấp ủy, chỉ huy, chính ủy, chính trị viên về vị trí, vai trò và tầm quan trọng của công tác giáo dục

chính trị, tư tưởng chưa thật đầy đủ, chưa nhận thức được vị trí, vai trò quan trọng hoạt động giáo dục chính trị của đội ngũ cán bộ quân sự, cán bộ quản lý huấn luyện trực tiếp, trong đó có bộ phận cán bộ trung đội trưởng dẫn đến chưa có nhiều chủ trương, giải pháp để lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện công tác giáo dục chính trị có hiệu quả.

Bên cạnh đó, một số trung đội trưởng thực hiện chức trách giáo dục chính trị còn bộc lộ những hạn chế, như: thiếu tâm huyết, công tác chuẩn bị nội dung giáo dục chưa đầy đủ, nắm kiến thức chưa sâu, kỹ năng tiến hành và phương pháp giáo dục thiếu tính khoa học... dẫn đến chất lượng hiệu quả giáo dục chính trị còn thấp, gây ảnh hưởng không nhỏ đến kết quả thực hiện các nhiệm vụ của trung đội.

3. Một số giải pháp phát triển năng lực giáo dục chính trị của trung đội trưởng ở các đơn vị cơ sở

Một là, tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng tuyển chọn đầu vào. Công tác tuyển chọn đầu vào được tiến hành đúng quy chế, tuân theo quy trình khoa học để tuyển chọn quân nhân có phẩm chất chính trị, đạo đức tốt, có khả năng, tố chất phù hợp với sự phát triển sau quá trình đào tạo, bồi dưỡng trở thành cán bộ vừa giỏi về công tác chỉ huy, huấn luyện, vừa đảm nhiệm tốt việc tiến hành giáo dục chính trị cho đơn vị. Đó là một trong những nhân tố quan trọng, trực tiếp góp phần nâng cao chất lượng đào tạo, thúc đẩy phát triển năng lực giáo dục chính trị của trung đội trưởng sau khi tốt nghiệp.

Hai là, nâng cao nhận thức của cấp ủy, chỉ huy, chính ủy, chính trị viên các cấp ở đơn vị cơ sở về công tác giáo dục chính trị và sự phát triển năng lực giáo dục chính trị của trung đội trưởng. Thường xuyên chú trọng lãnh đạo, chỉ đạo công tác bồi dưỡng năng lực giáo dục chính trị cho trung đội trưởng, coi đó là nội dung quan trọng trong nhiệm vụ chính trị của đơn vị.

Bên cạnh đó, thông qua hội nghị giao ban, sơ kết, tổng kết cần kịp thời phổ biến những

kinh nghiệm, sáng kiến về công tác bồi dưỡng năng lực giáo dục chính trị cho đội ngũ cán bộ nói chung và trung đội trưởng nói riêng. Việc tổ chức các lớp tập huấn riêng về trang bị, bồi dưỡng tri thức, kỹ năng, hình thức, phương pháp tiến hành giáo dục chính trị cho đội ngũ cán bộ trung đội trưởng cũng rất cần thiết, vì hình thức phương pháp giáo dục chính trị của trung đội trưởng không đồng nhất và có những sự khác biệt so với cán bộ chính trị trong đơn vị. Đây là cơ sở quan trọng cho việc phát triển năng lực giáo dục chính trị trung đội trưởng, khắc phục các hạn chế, giúp quân nhân thực sự an tâm tư tưởng, hoàn thành tốt nhiệm vụ, góp phần nâng cao chất lượng chính trị cho đơn vị.

Ba là, coi trọng bồi dưỡng năng lực giáo dục trung đội trưởng thông qua hoạt động thực tiễn tại đơn vị. Thực hiện phương châm: “học đi đôi với hành”, “lý luận gắn liền với thực tiễn” trong công tác bồi dưỡng năng lực giáo dục chính trị cho trung đội trưởng.

Tăng cường tổ chức cho trung đội trưởng tham gia các hình thức giáo dục chính trị, nhất là việc duy trì thảo luận tổ học tập chính trị, thậm chí có thể lên lớp giáo dục chính trị cho đơn vị trong hệ thống bài giảng quy định mà chính trị viên đại đội giao phó, cùng với sự tham dự, chỉ đạo và rút kinh nghiệm trực tiếp của cán bộ chính trị, như: chính trị viên phó, chính trị viên đại đội, chính trị viên tiểu đoàn. Tăng cường kiểm tra, giám sát của lãnh đạo, chỉ huy các cấp đối với việc thực hiện nhiệm vụ giáo dục chính trị của trung đội trưởng; tổ chức rút kinh nghiệm kịp thời, trực tiếp qua từng lần kiểm tra.

Bốn là, trung đội trưởng phải tích cực, chủ động tham gia các hoạt động của đại đội, tiểu đoàn để không ngừng phát triển năng lực giáo dục chính trị.

Là cán bộ trực tiếp quản lý, chỉ huy, huấn luyện và giáo dục đơn vị, trung đội trưởng tham gia hầu hết vào mọi hoạt động của đơn vị, đây là điều kiện quan trọng để trung đội trưởng có thể nắm bắt chất lượng chính trị

của quân nhân trong trung đội, nhất là về trình độ hiểu biết chính trị, tâm tư, tình cảm, cũng như phương pháp, cách thức tiến hành công tác giáo dục chính trị của chính trị viên đại đội và của các trung đội khác. Từ đó, làm cơ sở để trung đội trưởng xác định nội dung, phương pháp giáo dục chính trị phù hợp với mọi đối tượng trong trung đội mình quản lý, cũng như học tập, kế thừa, rút kinh nghiệm, điều chỉnh phương pháp giáo dục chính trị.

Năm là, nâng cao nhận thức của trung đội trưởng về tự học tập, tự rèn luyện nhằm phát triển năng lực giáo dục chính trị.

Đồng thời, cùng với việc quán triệt, giáo dục nâng cao nhận thức của trung đội trưởng về tự học tập, tự rèn luyện nhằm phát triển năng lực giáo dục chính trị, bản thân cấp ủy, người chỉ huy, chính ủy, chính trị viên các cấp phải là những tấm gương mẫu mực về tinh thần tự học tập, tự rèn luyện. Thường xuyên coi trọng việc tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức về tự học tập, tự rèn luyện nhằm phát triển năng lực giáo dục chính trị của trung đội trưởng bằng biện pháp nêu gương.

Sáu là, nâng cao nhận thức của các chủ thể về vai trò, trách nhiệm đối với việc phát huy vai trò nhân tố chủ quan của trung đội trưởng trong phát triển năng lực giáo dục chính trị. Điều này có ý nghĩa quyết định hàng đầu đối với kết quả thực hiện mục tiêu, nhiệm vụ đề ra.

Ngoài ra, cấp ủy, chỉ huy, chính ủy, chính trị viên các cấp và cơ quan chính trị ở đơn vị cơ sở phải tích cực quán triệt, giáo dục cho các tổ chức, lực lượng khác trong đơn vị thấy được vai trò, trách nhiệm cụ thể của mình đối với việc phát huy vai trò nhân tố chủ quan của trung đội trưởng trong phát triển năng lực giáo dục chính trị của họ. Thông qua đó, tạo được sự thống nhất cao, cả về nhận thức và hành động của các tổ chức, các lực lượng trong đơn vị đối với việc phát huy vai trò nhân tố chủ quan của trung đội trưởng trong phát triển năng lực giáo dục chính trị. Có như vậy, việc phát huy vai trò nhân tố chủ quan của

trung đội trưởng trong phát triển năng lực giáo dục chính trị mới đạt được hiệu quả tốt.

4. Kết luận

Công tác giáo dục chính trị ở đơn vị cơ sở trong quân đội là nhiệm vụ vừa cơ bản lâu dài, vừa là một yêu cầu cấp bách trong giai đoạn hiện nay, góp phần xây dựng quân đội vững mạnh toàn diện, đáp ứng yêu cầu sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn cách mạng mới.

Việc phát triển năng lực giáo dục chính trị của trung đội trưởng trong Quân đội nhân dân Việt Nam có ý nghĩa cả về lý luận và thực tiễn. Để nâng cao hiệu quả phát triển năng lực giáo dục chính trị của trung đội trưởng, cần phải chú trọng thực hiện đồng bộ các giải pháp cơ bản trên. Mỗi giải pháp đều giữ vị trí, vai trò quan trọng, cần vận dụng các giải pháp và tiến hành một cách phù hợp, đồng bộ, gắn với từng điều kiện, hoàn cảnh và đặc điểm nhiệm vụ của từng đơn vị nhằm mục đích phát triển năng lực giáo dục chính trị của trung đội trưởng, góp phần nâng cao chất lượng công tác giáo dục chính trị tại đơn vị cơ sở và thực hiện thắng lợi nghị quyết Đại hội XIII của Đảng: “xây dựng Quân đội nhân dân, Công an nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, một số lực lượng tiến thẳng lên hiện đại, tạo tiền đề vững chắc phấn đấu năm 2030 xây dựng Quân đội nhân dân, Công an nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại”²□

Chú thích:

1. Tổng Cục Chính trị, Bộ Quốc phòng, (2016). *Quy chế Giáo dục chính trị trong Quân đội nhân dân và Dân quân tự vệ Việt Nam*. H. 2016.

2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập II*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tr. 336.

Tài liệu tham khảo:

1. *Giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục chính trị ở cơ sở trong Quân đội nhân dân Việt Nam*. <https://www.quanlynhanuoc.vn>, ngày 09/4/2024.

2. *Một số giải pháp nâng cao chất lượng công tác giáo dục chính trị ở Học viện Khoa học quân sự*. <https://www.quanlynhanuoc.vn>, ngày 05/12/2023.